

Bok

Jeg lærte ikke mye

Pål Grøndahl
psykologspesialist, ph.d.

Kringlen burde ha drøftet mer og referert mindre. For iblant har han interessante refleksjoner, som når han drøfter ondskap og psykiske avvikstilstander.

Einar Kringlen *Sykdom og politisk lederskap. Essays om normalitet og avvik i politikken* Vidarforlaget, 2014, 340 sider

EINAR KRINGLEN, PROFESSOR emeritus i psykiatri og ofte benevnt som «nestor» i norsk psykiatri, har utgitt en ny bok. Den handler om politikere som blir syke, og hvilke konsekvenser det har medført. Kringlen har skrevet en rekke bøker og artikler gjennom sin lange karriere og er ingen debutant som forfatter. Den erfaringen skinner ikke helt igjennom i denne boken.

Meninger om det meste

Boken har 10 kapitler. Etter innledningskapitlet drøfter Kringlen om viktige politiske konferanser, f.eks. Jalta-konferansen i februar 1945, ville blitt annerledes dersom ikke USAs daværende president Roosevelt hadde blitt syk. Deretter tar forfatteren for seg politikeres personlighet, stress og reaktive psykoser samt psykopati hos politikere. Så gjennomgår han ideologiers påvirkning for politikeres handlinger, ondskapens problem og deretter aldersrelaterte sykdommer. Til sist drøfter han om Vidkun Quisling var psykisk syk før det hele rundes av i et avslutningskapittel.

Kringlen veksler mellom referering, fjerndiagnostisering og karakterisering

Temaene som Kringlen skriver om, er interessante, særlig for de av oss som er opptatt av historie, psykologi og politikk. Boken er lettlest. Dersom man ikke er kritisk innstilt, er det lett å lese boken på et par ettermiddager med dårlig turvær. Leseren blir ikke spesielt utfordret, for Kringlen har svar på og meninger om det meste og serverer dem på 340 sider. Så langt så vel.

Svakt redigert

Samtidig har jeg innvendinger både mot redigering, språk og innhold. Bokens oppbygning er forvirrende og svakt redigert. I kapitlet om ideologi tar forfatteren for seg flere kjente politikere og diktatorer. Adolf Hitler vies 45 sider, og i stedet for å analysere Hitlers psykologi og ideologi serverer Kringlen hele Hitlers biografi. Til og med diktatorens forhold til kvinner omtales. Mange av historiene til de mest berømte diktatorene er ganske kjent fra før. Men det hindrer ikke Kringlen i å repetere disse på en måte som gjør at jeg tidvis mister fokus på temaet i boken: sykdom og politikk. Redigeringen kunne med hell vært strammere.

Språket er preget av mange innskutte setninger. I beskrivelsen av tidligere forbundskansler Willy Brandt skriver Kringlen: «Han deler måltidene sammen med kona Rut, men så tar Brandt sin bok og forsvinner inn på sitt arbeidsrom – som sammen med soverommet utgjør en minileilighet i boligen.» (s. 24). Hva dette forteller om Brandt, forstår jeg ikke, at han var en særing? Og om Woodrow Wilson: «Han forgudet kvinner som han hadde et moderne samkvem med.» (s. 35).

Jeg undrer meg også på hvem det er Kringlen skriver for. Han er opptatt av å vise at han er medisiner, og er raus med latinske betegnelser, som av og til, men ikke alltid, forklares. Woodrow Wilson hadde ifølge Kringlen blodpropp i *arteria carotis interna*, som han forklarer som hovedåren til hjernen. Samtidig skal diktatoren Mussolini ha fått påvist *gastro-duodenalt sår*. Magesår er enklere for de fleste å forstå. Røntgenbilder viste at 5. *lumbal-hvirvel* hos John F. Kennedy hadde *kollabert*, ifølge Kringlen.

Påstander og karakteristikk

Det jeg nok reagerer mest på, er at Kringlen veksler mellom referering, fjerndiagnostisering og karakterisering. Jeg får ikke tak i når han fremmer kvalifiserte synspunkt som psykiater og når han synser. Han skriver at Churchill var en narsissistisk person og led av cyklotymi. Stalin var psykopat og tidvis deprimert. Kringlen skriver også at «... det kan ikke ha vært noen tvil om ...» at President Lyndon B. Johnson i en periode var psykotisk med paranoide symptomer fra 1965. Alt dette kan godt stemme. Men som den erfarne forfatter Kringlen er, kunne han ha påspandert noen ekstra referanser.

Bare slik kan leseren gis mulighet til å forstå om det er Kringlen selv eller om det er andre som har vurdert at de omtalte politikerne hadde disse lidelsene.

Verre er det med påstander og karakteristikk som blir hengende i løse luften siden de ikke underbygges. Heinrich Himmler var ifølge Kringlen «forskrudd», og heller ikke en av Hitlers leger, Morell, unnslipper Kringlens betegnelser som «Den feite salvesfulle legen ...» (s. 164). Og så fremmer Kringlen hypotesen om at journalister ikke skrev så mye om Reiulf Steen sitt alkoholmisbruk «... kanskje fordi journalister også setter pris på det sterke» (s. 280).

Generelt burde Kringlen drøftet mer og referert mindre. For inniblant har han interessante refleksjoner, som f.eks. på side 211 hvor han faktisk drøfter fenomenet ondskap og psykiske avvikstilstander.

I sum synes jeg dette er en litt forvirrende bok med helt grei gjengivelse av kjente politikeres historikk, og sykdom, med forbehold om at jeg ikke er historiker. En annen anmelder av boken, Per Egil Hegge, mener å ha funnet flere faktafeil. Uansett lærer jeg dessverre ikke så mye nytt av Kringlens bok